

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กระบวนการใส่รหัสสัญญาใน SMS ข่าวสั้นของสำนักข่าวเนชั่น ได้จำแนกหมวดหมู่ในการใช้ทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับข่าว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับรหัสสัญญาและการสื่อความหมาย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ารหัส-ถอดรหัส

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับข่าว

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับข่าว คุณค่าของข่าว และการเลือกสรรข่าว

นิยามของคำว่า “ข่าว” มีมากมายหลายประการ เช่นข่าวคือสิ่งที่ประชาชนสนใจ ข่าวคือข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ซึ่งไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอนตายตัว อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนจะรู้ได้จากประสบการณ์ว่าอะไรคือข่าว และอะไรควรนำเสนออย่างไร (เครือวัลย์ ชัชกุล, 2535 : 9)

มีแนวคิดเชิงอธิบายความหมายซึ่งให้ความสำคัญกับกิจกรรมของผู้ทำข่าวและองค์กรข่าวมากกว่าบรรทัดฐานของสังคม เพราะสังคมไม่ได้เป็นตัวกำหนดความหมายของข่าว คุณค่าของข่าวเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา โดยผู้ทำข่าวเป็นผู้กำหนดความหมายและลักษณะเหตุการณ์ ว่าจะให้ออกมาในรูปแบบใด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงวัตถุดิบของข่าว และได้ถูกนำมาผ่านการอธิบายความหมาย กำหนดความหมายหลายขั้นตอน ดังนั้นข่าวตามแนวคิดนี้จึงมิได้สะท้อนสังคม แต่ทำให้สังคมได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน

Schutz (1962, quoted in Tuchman, 1978) นักสังคมวิทยาได้พัฒนาแนวความคิดนี้ว่า คนเรายอมรับปรากฏการณ์ที่มีผู้เสนอให้โดยไม่มีข้อกังขาใดๆ เพราะสิ่งที่เราได้รับดูเหมือนเป็นความจริงที่เป็นภาววิสัย ซึ่งเขากล่าวว่า การยอมรับนี้เป็นไปตามธรรมชาติ (natural attitude) เพราะคนเราเชื่อว่าปรากฏการณ์ที่เราได้รับนั้นคือความจริง แต่โดยแท้จริงแล้วเราได้รับรู้เรื่องราวที่มีทัศนะของผู้ทำข่าวปะปนอยู่ด้วย และข้าพชนุษย์เราเป็นผู้สร้างความหมายและใช้ความหมายร่วมกันในสังคม

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ (2533 : 206-208) ได้กล่าวถึงงานศึกษาของ Galtung & Ruge (1965) เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญสำหรับการเลือกข่าวว่า มีอยู่ 3 แบบคือ 1.ปัจจัยด้านองค์กร 2. ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว 3.ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม

สำหรับปัจจัยด้านองค์กรเป็นปัจจัยที่พบได้มากที่สุด หลีกเสี่ยงได้ยากที่สุดและมักมีปัญหาอุดมการณ์ติดตามมา ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของข่าวคือการคัดเลือกเหตุการณ์ที่เข้ากับความคาดหวังของผู้รับสาร (หมายความว่าเข้ากันได้กับเหตุการณ์ข่าวที่เคยมีมาแล้วในอดีต) เป็นข่าวประเภทที่ช่วยให้ลักษณะของเหตุการณ์ที่เคยได้รับการยอมรับนับถือกันอยู่แล้วว่า คุณค่าของข่าวนั้นยังคงมีอยู่ต่อไปและตลอดไป ส่วนปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม คือการให้คุณค่าของข่าวกับเหตุการณ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นนำในชาติที่เป็นชาติชั้นนำ หรือมีฉะนั้นก็เป็นเหตุการณ์ที่เลวร้าย มีความเชื่อว่าบรรดาเหตุการณ์ที่กล่าวมานี้ล้วนอยู่ในความสนใจของประชาชน และเป็นค่านิยมที่สอดคล้องไปกับปัจจัยด้านองค์กรสื่อมวลชน และปัจจัยการเลือกประเภทของข่าวดังกล่าว

Rosengren(1974) กล่าวว่า ข่าวที่กระตุ้นหรือธำรงรักษาระดับความสนใจของผู้รับสารนั้น ก่อเป็นข่าวที่เกิดขึ้นมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ-การเมือง พอๆกับข่าวที่มาจากคัดเลือกของผู้ทำข่าวที่ใช้เกณฑ์ตามแบบฉบับของคุณค่าของข่าวก็เป็นได้

คุณค่าของข่าวตามแนวคิดทั้งในอดีตและปัจจุบัน (Cramp , 1974 : 47 Gamble , 1987 : 94) มีอยู่ 10 ประการคือ

- 1.ผลกระทบ (Consequence) ข่าวซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องต่อชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมากเช่น สงคราม เงินเฟ้อ หรือภัยพิบัติค่าเพิ่ม
- 2.ความเด่น (Prominence) ความเป็นที่รู้จักหรือความเด่นของบุคคล สิ่งของ สถานที่
- 3.ทันเวลา (Timeliness) ทำให้ข่าวไม่เก่าแต่ใหม่สด ไม่เพียงแต่เป็นเหตุการณ์เพิ่งผ่านพ้นมาเร็วนี้ แต่เป็นเรื่องราวครอบคลุมถึงปัจจุบัน
- 4.ความใกล้ชิด (Proximity) เหตุการณ์ใกล้ตัว ทำให้ประชาชนสนใจ ใกล้ตัวทางภูมิศาสตร์ หรือทางความรู้สึก
- 5.ความขัดแย้ง (Conflict) เรื่องราวที่เป็นปัญหาขัดแย้งกัน โดยเฉพาะถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้คน หรือเกี่ยวกับบุคคลจำนวนมาก
- 6.ความสนใจของมนุษย์ (Human interest) เป็นเรื่องราวที่ดึงดูดอารมณ์ เรื่องราวที่ไม่ปกติ
- 7.ความมีเงื่อนไข (Suspense) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่คลี่คลายความสงสัยได้
- 8.ความแปลกประหลาด (Oddity) เรื่องราวที่ผิดธรรมชาติ ผิดธรรมดา ปรากฏการณ์ที่แปลกประหลาด
- 9.ความก้าวหน้า-ภัยพิบัติ (Progress Disaster) เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดผลต่อมนุษย์ในด้านความเจริญก้าวหน้า หรือในทางตรงข้ามคือเป็นเรื่องความหายนะ

10.เพศ (Sex) เรื่องเพศ ความผิดปกติทางเพศ พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน รวมไปถึงกิจกรรมทางสังคม

1.2 แนวคิดนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper)

เนื่องจากโลกความเป็นจริงมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากมายในแต่ละวัน ในขณะที่พื้นที่ในการรายงานข่าวมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นจำเป็นต้องมีการคัดเลือก หรือ กรั่นกรองเอาเฉพาะข่าวที่สำคัญ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนอันเป็นที่มาของ แนวคิดนายประตูข่าวสารได้พัฒนาขึ้นในกลางศตวรรษที่ 1950 โดย David Manning White (สุธาสิณี นิรัตติมานนท์, 2550 : 30) ซึ่งหน้าที่ของนายประตูข่าวสาร คือการคัดกรองข่าวสารที่ไม่ต้องการ ไม่น่าสนใจ หรือข้อมูลที่ไม่สำคัญทิ้ง ก่อนที่จะนำมาเสนอต่อสาธารณชน โดยเขาได้นำแนวคิดจิตวิทยาสังคมของ Kurt Lewin(1947) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกันฉบับหนึ่ง พบว่า บรรณาธิการจะคัดเลือกข่าวเพียง 1 ใน 10 ของข่าวที่รับมาเท่านั้นเพื่อนำมาเสนอ โดยข่าวสารที่ถูกคัดเลือกจะถูกตัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่ หรือลักษณะของสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้ชม White ได้สรุปว่า การคัดเลือกข่าวมักจะขึ้นอยู่กับอคติวิสัยของแต่ละบุคคล (highly subjective) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานของประสบการณ์(experience) ทักษะคติ (attitude) และความคาดหวัง(expectation) ของผู้คัดเลือกข่าวแต่ละคนด้วย

Shoemaker (1991) ให้นิยามการคัดเลือกและกระจายข่าวของนายประตูข่าวสารว่าเป็นกระบวนการควบคุมข่าวสารที่รวมถึงการคัดเลือก คัดทิ้ง ถ่ายโอน กำหนดรูปแบบ และเขียนซ้ำของข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งไปถึงผู้รับ มีบรรณาธิการข่าว ซึ่งบางครั้งเรียกว่า “หัวหน้าข่าว” เป็นแกนสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจลงพิมพ์ข่าวและภาพทั้งหมด (เบญจวรรณ สมสิน, 2548 : 15)

มาลี บุญศิริพันธ์ กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร ดังต่อไปนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2526 : 50-53)

- 1.นโยบายของสื่อมวลชนเป็นตัวกำหนดแนวโน้มในการพิจารณาคุณค่าข่าวที่ทำให้เน้นในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป
- 2.ทัศนคติของกองบรรณาธิการ ถ้ามีแนวโน้มไปในทิศทางใดก็ย่อมนำเสนอข่าวไปตามนั้น
- 3.ระดับผู้รับสารเป็นตัวแปรสำคัญในการวินิจฉัยคุณค่าของข่าวให้สอดคล้องกัน
- 4.เนื้อที่ปริมาณ การจำกัดของเวลา อาจทำให้ต้องตัดเหตุการณ์บางประการทิ้งไป หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวจึงมีมากขึ้น
- 5.เวลา ข่าวใดที่เกิดขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว มีความสด มีผลกระทบต้ององค์ประกอบที่สำคัญรุนแรงกว่า จึงควรได้รับความสนใจมากกว่า

- 6.สิ่งที่รายงานมาก่อนข่าวที่ได้รับการเสนอไปครั้งหนึ่ง ย่อมทำให้คุณค่าข่าวลดลง
- 7.การตรวจข่าวล่วงหน้า ซึ่งขึ้นอยู่กับภาวการณ์ของสภาพแวดล้อมด้วย และอาจทำให้การประเมินคุณค่าข่าวไม่สอดคล้องกับผู้รับสาร
- 8.การปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม อันเป็นส่วนในการวินิจฉัยทางอ้อม
- 9.เจ้าของหรือนายทุน เหตุการณ์ใดที่อาจกระทบต่อผลประโยชน์ของเจ้าของแล้วมักจะหลีกเลี่ยง ไม่นำเสนอ
- 10.โฆษณา ข่าวบางชิ้นอาจต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อเจ้าของสินค้าด้วยแต่ก็ไม่ใช่ว่าทุกเกณฑ์สำคัญ
- 11.ศาสนาและเชื้อชาติ ควรหลีกเลี่ยงในการนำเสนอข่าวที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในเชิงศาสนาและชนกลุ่มน้อย

การศึกษาของ เครือวัลล์ ชัชกุล(2535) เรื่องการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาจาก ข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐหน้า 1 , ข่าวของวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และข่าวของวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ผลการวิจัยพบว่าข่าวที่มาจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน หรือข่าวที่ผู้สื่อข่าวได้จากการทำข่าว จะถูกส่งเข้าไปในกองบรรณาธิการ และเมื่อได้รับการตกแต่งเรียบร้อยแล้ว(Rewrite) บรรณาธิการจะทำหน้าที่เลือกสรรข่าวนั้นๆ เพื่อนำลงพิมพ์หรือนำออกอากาศ และในท้ายที่สุดจะสร้างความสำคัญให้กับข่าวนั้นๆ มีความหมายมากกว่าข่าวอื่นด้วยการนำมาเป็นหัวข้อ

สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวขึ้นมาก็คือ บรรณาธิการข่าว โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีนโยบายของแต่ละองค์กรมาคอยกำหนด แต่จากการที่ทำงานที่ซ้ำกันเนื่องกันมารุ่นต่อรุ่นเป็นเวลานานจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของสื่อนั้น ทำให้ไม่ว่าผู้ที่ทำหน้าที่พาดหัวข่าว(บรรณาธิการ) จะเปลี่ยนไปกี่คนก็ตาม แต่ตัวพาดหัวข่าวก็จะมีแนวทางเดียวกันไปโดยปริยาย

หัวข่าวนั้นมีวิธีการสร้างได้ 2 ประเภทคือ สร้างความหมายโดยตรง ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และสร้างความหมายโดยนัย ที่เป็นความหมายระดับลึกซ่อนเร้น โดยผู้ส่งสารมีเจตนาบางประการแฝงอยู่ กล่าวคือ นอกจากหัวข่าวนั้นจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบ่งบอกข่าวหรือให้ติดตามเรื่องราวต่อไปแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความหมายให้กับบุคคลผู้ให้ข่าว หรือเพื่อการขายอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การสร้างความหมายให้กับหัวข่าวในบางครั้ง อาจเกิดหน้าที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อผู้รับสาร หรือต่อนโยบายขององค์กร หรือต่อตัวผู้พาดหัวข่าวเอง เนื่องจาก

นโยบายขององค์กรที่มีผลทางด้านธุรกิจเข้ามากำหนด ต้องแข่งขัน จึงเกิดความผิดพลาดโดยไม่เจตนา หรือเจตนาพาดหัวข่าวเกินความเป็นจริง

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนข่าว

สุกัญญา สุกบรรทัด (อ้างถึงใน เสริมศิริ นิลคำ, 2541 : 26) ได้กล่าวถึงภาษาของหนังสือพิมพ์ว่า เป็นภาษาที่มีกฎเกณฑ์พิเศษ แตกต่างจากภาษาธรรมดาที่ใช้ในหนังสือประเภทวิชาการ หรือวรรณกรรม เหตุที่เป็นดั่งนั้น ก็เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของวารสารศาสตร์ รูปแบบและลักษณะของสื่อ ดังนั้นความพิเศษของภาษาหนังสือพิมพ์จึงอยู่ที่การเขียนให้เข้าใจง่าย และในบางครั้งต้องเขียนเพื่อให้ผลทางอารมณ์แก่ผู้อ่าน

สิริวรรณ นันทจันทุล (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของภาษาหนังสือพิมพ์ ไว้ดังนี้

1. ใช้ถ้อยคำภาษาแปลกใหม่ เพื่อสะดุดตาสะดุดใจผู้อ่าน และให้จดจำได้ง่าย โดยเฉพาะในส่วนของพาดหัวข่าวทั้งข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าใน หรือแม้แต่ข่าววรรคเดียวก็ตาม
2. ใช้ภาษาในระดับภาษาปากมากที่สุด กล่าวคือ มีการใช้คำง่าย ๆ คำเฉพาะกลุ่ม คำตลาด คำคะนอง คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อการสื่อความหมายในคนทุกระดับการศึกษาเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ยังใช้ภาษาระดับกึ่งแบบแผน และภาษาแบบแผนบ้างในข่าวบางประเภท เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวในพระราชสำนัก ประกาศแจ้งความ เป็นต้น
3. ใช้ถ้อยคำพุ่มเฟียช เพื่อขยายรายละเอียดให้มีความยาวพอเหมาะกับพื้นที่
4. ใช้ถ้อยคำกะทัดรัด กระชับความเพื่อให้ข้อความสั้นเพียงพอกับเนื้อที่
5. ใช้เครื่องหมาย เช่น ปรศน์ยั อัสเจรีย อัญประกาศ ทับ สัญลักษณ์ เป็นต้น ทั้งนี้มีหลายจุดประสงค์ เช่น เพื่อแบ่งแยกข้อความ เพื่อนั่นข้อความให้เห็นเป็นสำคัญ เพื่อแสดงว่าเป็นคำเฉพาะ เพื่อแสดงการขึ้นหัวข้อใหม่ ซึ่งบางครั้งการใช้สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ก็ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เท่าใดนัก

สำหรับการเขียนข่าว มีหลักการใช้ภาษาดังต่อไปนี้ (เสริมศิริ นิลคำ, 2541)

1. รูปประโยคของข่าว

รูปประโยคของภาษาไทยประกอบด้วย

ประธาน + กริยา + กรรม “ฉัน กิน ข้าว”

หรือรูปประโยคไม่มี กรรม “ขโมย วังหนี่”

ลักษณะประโยคเช่นนี้เข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดีใช้กันทั่วไปในหนังสือพิมพ์ แต่ในบางโอกาสเพื่อผลพิเศษอันจะพึงมีต่อผู้อ่าน (ภาษาหนังสือพิมพ์เรียกว่า Special effect) นักข่าวอาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบได้บ้าง เช่น

ประโยคปกติ “ชาย 20 คนถูกฆ่าโดยวิธีการฝังทั้งเป็น ”

เพื่อเน้นส่วนสำคัญของเหตุการณ์ จึงอาจพบรูปประโยคที่นำคำกริยามาขึ้นหน้าประโยค กลายเป็น “ฆ่าโหด 20 ศพ ฝังทั้งเป็น ”

หรือการเน้นความสำคัญของกรรมมากกว่าประธาน อาจจะเอากรรมมาขึ้นหน้าประโยคได้ เช่น “สินค้าเหล่านี้ผลิตโดยคนไทย ”

2. การใช้เครื่องหมาย

หนังสือพิมพ์มีวิธีการใช้เครื่องหมายในรูปแบบของตนเพื่อความเข้าใจง่ายและความสวยงาม ดังนี้

2.1 เครื่องหมายมหัพภาค (.) ที่นิยมใช้ในสื่อ ซึ่งอาจไม่เหมือนที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่

ใช้ตัวย่อ เช่น กรม. รมต. ตร. เป็นต้น

ใช้กับเวลา เช่น 10.00 น. เป็นต้น

2.2 เครื่องหมายจุลภาค (,) ที่ใช้กันมากคือ ใช้ในการแยกตัวเลข เช่น 5,000 นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังอาจใช้เครื่องหมายจุลภาคในการแยกคำ แยกประโยค เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น

2.3 เครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) มักใช้ในกรณีต่อไปนี้

ใช้กับประโยคคำพูด

ใช้กับชื่อคนที่ไม่มีการตั้งฉายา เช่น “เสี่ยโกศล”

ใช้กับวลีที่ต้องการเน้นให้ตื่นเด่น เช่น “ตายสยอง”

ใช้กับชื่อหนังสือ บทประพันธ์ เพลง เช่น “เขมรไพรโยค” เป็นต้น

ใช้กับคำที่ยังไม่เป็นที่คุ้นหู เช่น “ทอม-ดี้”

2.4 เครื่องหมายอื่นๆ เช่น / ใช้สำหรับแยกชื่อ

3. การย่อ

การย่อกำ ผู้เขียนข่าวจะต้องจดจำคำย่อที่ใช้กันจนเป็นที่คุ้นตา เช่น UN พ.ร.บ. เพราะการใช้คำย่อมีความสำคัญมากในการเขียนข่าวสั้น คำบางคำแทนที่จะใช้ตัวย่อ กลับตัดส่วนของคำออกไป

เพื่อให้สั้นเข้า เช่น จุฬาฯ ม.รามฯ ในบางกรณีอาจเป็นการข้อยกเว้นการเปลี่ยนรูปคำเดิม เช่น จินแดง
 ย่อมาจาก สาธารณรัฐประชาชนจีน หรือ ญวน ย่อมาจาก เวียดนาม

4. การเขียนตัวเลข

4.1 การเขียนบอกจำนวน

4.1.1 นิยมใส่ตัวเลขไปตรงๆ ถ้ามีตัวเลขหลายตัว เช่น 49 วัน 22,180 บาท แต่ถ้า
 ตัวเลขน้อยก็จะแสดงด้วยตัวอักษรเช่น หนึ่งวัน สองบาท

4.1.2 ใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) กับตัวเลขที่มีตั้งแต่ 4 หลักขึ้นไป ยกเว้นปีและ
 บ้านเลขที่ เช่น 1,500 2,389,000 บ้านเลขที่ 6910 ถนนพิชัย

4.1.3 ใช้คำว่า ประมาณ เกือบ มากกว่า ร่วม เมื่อไม่สามารถระบุตัวเลขที่แน่นอนได้
 เช่น “คนร่วมงานกว่า 10,000”

4.2 การเขียนบอกเลขที่หรือการบอกวัด การเขียนบ้านเลขที่ อายุ หน่วยของระยะทาง
 ขนาดความเร็ว อุณหภูมิ น้ำหนัก เปอร์เซ็นต์ เวลา ใช้ตัวเลขทั้งสิ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

2.1 แนวคิดเทคโนโลยีสื่อสารเป็นตัวกำหนด (Communication Technology Determinism)

Marshall McLuhan (1911-1980) สนใจวิเคราะห์อำนาจของสื่อในระดับจุลภาค
 (microscopic) หรือลงมาในระดับผลและความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล และท่าทีของเขาที่มีต่อ
 เทคโนโลยีการสื่อสารจะค่อนข้างมองโลกแง่ดี โดยเขาได้ให้คำนิยามของสื่อ ว่าเป็นกระบวนการ
 ขยายศักยภาพของมนุษย์ออกไป (the extensions of man) หรืออีกนัยหนึ่ง เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ
 ขยายสัมผัสทางหูให้ได้ยินเสียงจากระยะไกล หรือโทรศัพท์ก็คือช่องทางของสื่อสัมผัสทางตาให้เรา
 ได้เห็นสิ่งที่แพร่ภาพมาจากแดนไกล (กาญจนา แก้วเทพ, สมสุข หินวิมาน, 2551: 141-142)

จากจุดยืนของ McLuhan ที่สนใจวิเคราะห์ผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสารต่อสังคม
 ระดับจุลภาคนั้น ได้สรุปมุมมองของการกำหนดผ่านสื่อเอาไว้ 3 มิติ คือ

1.ผลกระทบของสื่อต่อมิติเรื่อง เวลา (time) เช่น สื่อหลายชนิดที่สามารถบันทึกสารข้าม
 เวลา หรือย้อนระยะเวลาในการสื่อสาร โดยในกรณีนี้ก็สามารถใช้ได้กับ SMS ข่าวสั้นที่สามารถ
 บันทึกข่าวไว้ในโทรศัพท์เคลื่อนที่หลายวัน และหลายข้อความ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของเครื่องรุ่น
 ต่างๆ

2.ผลกระทบของสื่อต่อมิติเรื่อง พื้นที่ (Space) เช่น สื่อต่างๆ ที่พยายามเอาชนะพื้นที่ ซึ่งในกรณีนี้ก็คือ SMS ข่าวด่วน สามารถส่งข่าวเข้าโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้นแม้ผู้รับสารจะอยู่ที่ใดก็สามารถกดอ่านข่าวได้ และปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่สามารถติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้แม้อยู่ต่างประเทศด้วย

3.ผลกระทบของสื่อต่อมิติเรื่อง ประสบการณ์ของมนุษย์ (Human experience) เช่น สื่อโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ที่ทำให้เราได้เห็นในสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อน หรือจัดระเบียบประสบการณ์ที่เราจะไปสัมผัสโลกรอบตัวแบบใหม่

จากผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสารใน 3 มิตินี้ ยังสามารถอธิบายได้ถึงระบบการทำงานข่าวของสำนักข่าวเนชั่น ที่มีการใช้ระบบ Infrastructure เพื่ออำนวยความสะดวกในการคัดเลือกข่าว และส่งข่าวออกไปตามสื่อต่างๆ ในเครือเนชั่น โดยระบบนี้มีชื่อเรียกว่า “ระบบIES” ทำให้ผู้เข้ารหัส SMS ข่าวด่วนในแผนก Mobile News ทั้ง 6 คน มองเห็นการเขียนข่าวของทุกคนในเวลาพร้อมๆ กัน สะดวกในการสร้าง “รหัสร่วม” และเมื่อเขียนข่าวเสร็จแล้ว ด้วยระบบนี้เองก็สามารถส่งข่าวถึงผู้รับสารได้ทันที

2.2 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม (Participation)

กาญจนา แก้วเทพ (2552) กล่าวว่า ในแวดวงการพัฒนาทั้งของไทยและทั่วโลกนั้น เมื่อมาถึงวันนี้ก็แทบจะไม่ต้องมีการถกเถียงหรือให้คำอธิบายกันแล้วว่า หลักการ “มีส่วนร่วมของประชาชน” คือเครื่องรับประกันอย่างดีที่สุดของการพัฒนา การยอมรับดังกล่าว มิได้เกิดจากข้อโต้แย้งอภิปรายทางทฤษฎีเท่านั้น หากแต่เกิดจากสภาพข้อเท็จจริงในความเป็นจริงด้วย

คำอธิบายปรากฏการณ์ข้างต้นมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า ความรู้สึก “มีส่วนร่วม” นั้นจะผูกโยงกับความรู้สึก “เป็นเจ้าของ” (sense of belonging) ซึ่งเป็นเสมือนเหรียญ 2 ด้าน ด้านหนึ่งความรู้สึกเป็นเจ้าของจะนำมาซึ่งความสนใจห่วงใยดูแลรักษา แต่อีกด้านหนึ่งความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เป็นเจ้าของมีอำนาจที่สามารถจะเข้าไป “จัดการ” กับสิ่งของหรือเรื่องราวนั้นได้ ซึ่งก็คือการเข้าไปมีส่วนร่วมได้นั่นเอง

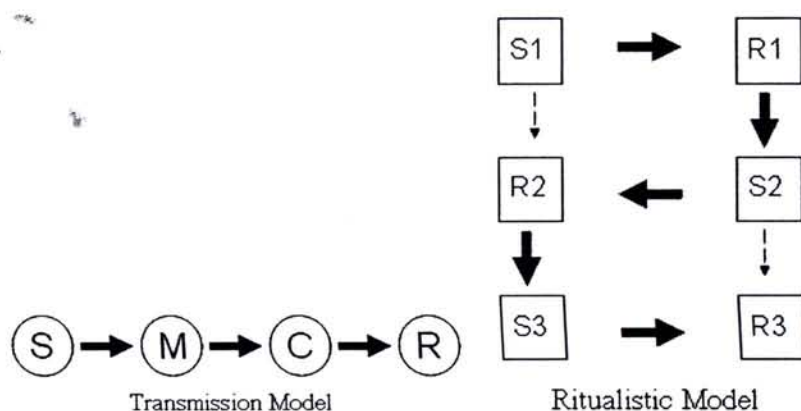
เมื่อนำแนวคิดเรื่อง “การมีส่วนร่วม” ข้างต้นมาผูกกับแนวคิดเรื่องการสื่อสาร ผลลัพธ์ที่ออกมาจะมี 2 รูปแบบ คือ

(ก) การสื่อสารจะเป็นวิถีทาง (Means) หรือเป็น “เครื่องมือ” (tool) ในการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในชีวิตสาธารณะของสังคม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในสังคมประชาธิปไตยคือ การใช้การสื่อสารณรงค์ให้ประชาชนมาเลือกตั้ง

(ข) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไป “มีส่วนร่วม” ในระบบ “การสื่อสารเอง” ที่มีชื่อเรียกเฉพาะว่า “การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม” (participatory communication)

ข้อคำนึงเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

(1) ข้อคำนึงประการแรกเกี่ยวกับคำถามที่ว่า การสื่อสารแบบไหนที่จะเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมได้มาก โดยทั่วไปวงการนิเทศศาสตร์จะแบ่งประเภทของการสื่อสารออกเป็น 2 แบบจำลองใหญ่ๆ คือแบบจำลองเชิงถ่ายทอดข่าวสาร (Transmission Model) และแบบจำลองเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model) ดังภาพที่ 4 หน้าที่ 12

สำหรับแบบจำลองเชิงการถ่ายทอดข่าวสาร (transmission Model) นั้น จะมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication) คือมีการถ่ายทอดสารจากผู้รับสารไปยังผู้ส่งสาร โดยบทบาทของผู้รับและผู้ส่งจะตายตัว และหลังจากสื่อสารผ่านช่องทาง/สื่อต่าง ๆ แล้ว ผู้รับสารก็จะรับรู้/ติดตามที่ผู้ส่งต้องการ ในแง่นี้ผู้ส่งสารจะเป็นผู้ควบคุมกระบวนการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้รับจะมีบทบาทเพียงรับสารที่ถ่ายทอดไปเท่านั้น เช่น การดูโทรทัศน์ เป็นต้น

ส่วนแบบจำลองเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model) มีลักษณะเป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) โดยผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีการสลับบทบาทไปมา เช่น การนั่งสนทนากัน ซึ่งหลังจากการสนทนาแล้ว คู่สนทนาทั้งสองฝ่ายก็จะเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารของกันและกันแบบพบกันครึ่งทาง (shared meaning) ดังนั้นแบบจำลองเชิงพิธีกรรมจึงเปิดโอกาสให้คู่การสื่อสารทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารมากกว่าแบบจำลองเชิงการถ่ายทอดข่าวสาร เนื่องจากเป็นการสื่อสารสองทาง ทำให้คู่สื่อสารสามารถปรับปรุงรหัสสัญญาณได้

(2) ศักยภาพของการสื่อสารในการเชื่อมโยงปัจเจกบุคคลเข้ากับประเด็นเรื่องราวต่าง ๆ เช่น เมื่อเกิดการตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำในภาคเหนือ แต่คนกรุงเทพฯกลับไม่รู้สึกละไร จนเมื่อมีรายการโทรทัศน์รายการหนึ่งนำเสนอที่ประเทศไทยมาทางแล้วชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแม่น้ำปิงกับแม่น้ำเจ้าพระยา การให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว คือ การติดตั้งโปรแกรมวิธีคิด รวมทั้งประกอบ

สร้าง“ความเป็นจริง”เกี่ยวกับป่าของคนบนดอยกับน้ำของคนกรุงเทพฯ และการสื่อสารยังประกอบสร้าง“ความรู้สึกมีส่วนร่วม”ขึ้นมา แต่ในทางปฏิบัติยังมีกลไกหนึ่งขั้วความรู้สึกอีกหลายประการ

(3) กระบวนการรับส่งระหว่างการสื่อสารกับการสร้างความรู้สึกผูกพัน (Engagement) นับแต่ยุคของอริสโตเติล มีการตั้งข้อสังเกตว่าคุณสมบัติที่สำคัญของการสื่อสาร คือ เป็นจุด“กาวใจ” ที่โยงผู้ส่งและผู้รับเข้าหากัน นอกจากนี้การสื่อสารยังมีบทบาทในการถักทอความรู้สึกผูกพันต่อผู้คน สิ่งของ หรือเรื่องราวให้เกิดขึ้นได้ เช่น หลังดูรายการ “วงเวียนชีวิต” ก็จะมีคนโทรศัพท์เข้าไปให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมและความผูกพันนั้น เป็นกระบวนการที่รับส่งซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เมื่อเริ่มต้นด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร เช่น การทำข่าวเรื่องล่งละเมียดทางเพศต่อเด็กของนักข่าว หลังจากที่ได้รู้ข้อมูลมากขึ้น ก็จะเปลี่ยนแปลงระดับความเข้าใจ อารมณ์ และอาจถึงการกระทำ ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกผูกพันกับตัวบุคคลหรือประเด็น และเมื่อเกิดความผูกพันก็จะกลายเป็นแรงจูงใจให้เพิ่มการมีส่วนร่วมในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น เช่น ยิ่งผูกพันก็ยิ่งหาข้อมูลมากขึ้น เป็นกระบวนการรับส่งที่เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

(4) ความสำคัญของบริบทการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ในวงการนิเทศศาสตร์ยุคใหม่ มีความสนใจในเรื่องบริบทของการสื่อสาร(communication context) ในฐานะตัวแปรที่มีผลต่อการรับรู้ ตีความและปฏิกิริยาต่อเนื้อหาข่าวสารทั้งในด้านความเข้าใจ(cognition) อารมณ์ความรู้สึก (affection) และการกระทำ(behavior/performance) คำว่า“บริบทของการสื่อสาร”อาจหมายรวมถึงแต่เวลา(time) สถานที่(space/place) เหตุการณ์(event) และผู้คนที่อยู่ด้วย เช่นการศึกษาอารมณ์ความรู้สึกของผู้สื่อสารที่เป็นแฟนฟุตบอล เมื่อเวลานั่งดูคนเดียวในบ้านกับการออกไปนั่งดูร่วมกับเพื่อนคนอื่นตามศูนย์การค้า ผลการศึกษาจะพบอย่างแน่นอนว่า ในแง่อารมณ์มันส์สะใจนั้น ทั้ง 2 บริบทย่อมต่างกัน

มิติด้านความรู้ ความเข้าใจก็เช่นกัน ตัวอย่างเช่น หากเรารู้ข้อมูลว่าถ้าเราดับไฟคนเดียวสัก 1 นาที ก็สามารถประหยัดไฟได้ 20 สตางค์ แต่หากทุกครัวเรือนในไทยประหยัดไฟพร้อมๆ กันใน 1 นาที จะประหยัดไฟได้หลายสิบล้านบาท หากผู้รับสารทุกคนได้รับข้อมูลแบบหลังด้วยการสร้างบริบทการสื่อสารแบบร่วมกัน ก็จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจและการกระทำอย่างมาก

3. แนวคิดเกี่ยวกับรหัสสัญลักษณ์และการสื่อความหมาย

3.1 ทฤษฎีสัญญะวิทยา (Semiological Theory)

C. Peirce (1839-1914) นักวิชาการด้านภาษาชาวอเมริกัน กล่าวถึง สัญลักษณ์ ว่ามี 2 ส่วน คือ ตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) คำนิยามของสัญลักษณ์ก็คือ สิ่งที่มีความหมายมากกว่าตัวของมันเอง (Sign is something which stands to somebody for something in some respect)

จากองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนนี้ Peirce ได้นำเอาระยะห่างระหว่าง ตัวหมาย กับ ตัวหมายถึง มาจัดประเภทของ sign ได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. Icon
2. Index
3. Symbol

ส่วนในฝ่ายของผู้รับสารนั้น เราดูว่าในขั้นตอนของการรับสัญลักษณ์ สามารถถอดความหมายออกมาจากสัญลักษณ์นั้นๆได้อย่างไร ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายและตัวหมายถึง ไม่ใช่กระบวนการที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ต้องอาศัยการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่ช่วยให้กระบวนการส่งและรับความหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ก็คือ ทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องมี รหัส (Code) อันเดียวกัน

โดยในกระบวนการใส่รหัสสัญลักษณ์ใน SMS ข่าวสั้นของสำนักข่าวเนชั่น จึงมีการนำทฤษฎีสัญญะวิทยาในบางส่วนมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดของ C. Peirce ซึ่งสามารถสรุปเป็นกระบวนการดังนี้

sign $\longrightarrow$ assign $\longrightarrow$ meaning

โดยในขั้นตอนของการ assign ทำได้ 3 วิธี คือ - การใส่ความหมาย construction

- การถอดความหมายออก

deconstruction

- การใส่ความหมายใหม่ reconstruction

สำหรับกระบวนการใส่รหัสสัญลักษณ์ในข่าว SMS ของสำนักข่าวเนชั่นนั้น ได้ใช้กระบวนการเดียวกันนี้เช่นกัน โดยสรุปเป็นกระบวนการ ดังนี้

นักข่าว $\longrightarrow$ ผู้ส่ง SMS $\longrightarrow$ ผู้รับสาร

เนื่องจากกระบวนการส่งข่าวนั้น นักข่าวจะเป็นผู้ส่งข่าวต้นฉบับเข้ามายังสำนักข่าว จากนั้นผู้ส่ง SMS จะทำการคัดเลือกข่าว แล้วนำมาเขียนสรุปใหม่ (rewrite) ให้เหลือเพียง 70 ตัวอักษร เป็นการ Recoding แล้วนำส่งไปยังผู้รับสาร ซึ่งเป็นผู้ที่ถอดรหัสจากที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อความหมาย

นอกจากนี้ ลักษณะความสัมพันธ์ (Relation) รูปแบบหนึ่งที่สัญญะวิทยาวิเคราะห์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวบท (text) กับ บริบท (context) โดย De Saussure ตั้งข้อสังเกตว่า ความหมายจะถูกบรรจุอยู่ในพื้นที่ของภาษาเรียกว่า ตัวบท (text) ซึ่งจะแปรเปลี่ยนได้ตามแต่เงื่อนไขที่เรียกว่า บริบท (context) ของการสร้างความหมาย เช่น ถ้าตัวบทสัญญะเป็น “ดอกกลิ่นทม” หากอยู่ในบริบทของสังคมไทย จะถูกบรรจุความหมายว่าเป็นดอกไม้ไม่เป็นมงคลและมักปลูกในวัด แต่ถ้าอยู่ในบริบทของสังคมลาว ความหมายก็จะเปลี่ยนไปเป็นดอกไม้ประจำชาติที่ชื่อ “ดวงจำปา” ดังนั้นบริบทก็คือสิ่งที่อยู่รอบๆตัวบทนั่นเอง หากบริบทเปลี่ยนแปลงไป แม้ตัวบทจะเป็นตัวบทเดิม แต่ความหมายก็อาจเปลี่ยนแปลงได้

ในการเขียนข่าว ตัวบทก็คือ เนื้อหา (Content) ว่าเป็นประเด็นข่าวอะไร และ รูปแบบ (form/format) ในการเขียนข่าว SMS ส่วนบริบท ก็คือ เหตุการณ์ สถานการณ์ ณ ขณะนั้น หรือคำข้อความอื่นๆ ที่แวดล้อม ซึ่งมีผลต่อการกำหนดการเขียนข่าว เพราะฉะนั้นความหมายของเนื้อหาจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับรูปแบบและบริบทของเนื้อหานั้นๆ เช่น เนื้อหาข่าว SMS ของสำนักข่าวเนชั่น การใช้คำๆเดียวกันในประโยคที่ต่างกัน ย่อมสื่อความหมายได้ต่างกันออกไป เช่น

1. สำนักพระราชวังแถลงจ.35ในหลวงทรงหายประชวรแล้วแต่ยังประทับศิริราชพักฟื้น
2. บาท/คอลล์เข้าทรงตัวที่33.33-36/ทองฮ่องกงเป็ด1,093-1,094คอลล์/ออนซ์

โดยในประโยค 1. คำว่า “ทรง” เป็นตัวบท(text) เมื่ออยู่ในบริบท(context)ของการส่งข่าวทันสถานการณ์ มีการใช้เป็นราชาศัพท์ ก็ถูกบรรจุความหมายเอาไว้ว่า “ทรง”เป็นคำที่ใช้สำหรับคำกริยาธรรมดาเพื่อใช้แทนคำราชาศัพท์ที่ใช้กับกษัตริย์ ราชนี และพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งเป็นรหัสทางวัฒนธรรมของข่าวพระราชสำนัก ที่ไม่สามารถใช้คำอื่นๆแทนได้

ขณะที่ประโยค 2. คำว่า “ทรง” ตัวบท(text) กับ บริบท (context) ที่ใช้ในการส่งข่าวธุรกิจ ก็ถูกบรรจุความหมายว่า ไม่มากขึ้น ไม่ลดลง มีภาวะเท่าเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง

เมื่อผู้รับสารได้อ่านทั้ง 2 ข้อความดังกล่าวแล้วก็สามารถเข้าใจได้ว่า คำว่า“ทรง”ในแต่ละประโยคมีความหมายว่าอย่างไร โดยดูจากคำที่อยู่แวดล้อมในประโยค ก็สามารถตีความได้ในความหมายที่ถูกต้อง

ในกระบวนการเข้ารหัส(Encoding) และถอดรหัส (Decoding) ผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้นไม่จำเป็นต้องถือรหัสเล่มเดียวกัน เท่าที่ยังสื่อสารกันได้ก็เพราะมีรหัสที่คล้ายกัน แต่ไม่ใช่เล่มเดียวกัน

U.Eco (1979) กล่าวว่า “การถอดรหัสเพี้ยนไปเป็นกฎของการสื่อสาร ไม่ใช่เป็นข้อบกพร่อง” เนื่องจากผู้รับสารเองต้องมีกรอบอ้างอิง (Reference) ที่นำมาสร้างรหัสต่าง ๆ มากมาย เพราะฉะนั้นจึงไม่มีการถอดรหัสที่ผิดพลาด มีเพียงการถอดรหัสที่แตกต่างไปจากที่ผู้ส่งสารต้องการเท่านั้นเอง

สำหรับการวิเคราะห์รหัสนั้นจะมีอยู่ 2 แบบ คือ Syntagmatic และ Paradigmatic การวิเคราะห์แบบ Paradigmatic คือการแสวงหาชุดของสัญลักษณ์ต่างๆ ที่อยู่ในกระบวนการทัศนเดียวกัน และสามารถนำมาใช้แปรเปลี่ยนกันได้ โดยยังคงรักษาความหมายเดิมเอาไว้ เช่น

พ่อ	ดี	ลูก
ครู	หักคะแนน	นักเรียน
เจ้านาย	ตัดเงินเดือน	ลูกน้อง

เช่นประโยค พ่อดีลูก หมายถึงผู้มีอำนาจมากกว่า กระทำการด้านลบกับผู้ที่ด้อยกว่า ดังนั้นครูและ เจ้านายก็เป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่า กระทำการด้านลบ คือ หักคะแนนนักเรียน และตัดเงินเดือนลูกน้อง ซึ่งเป็นการกระทำการด้านลบกับผู้ที่ด้อยกว่า เช่นเดียวกัน จึงสามารถใช้แปรเปลี่ยนกันได้

สามารถนำหลักการวิเคราะห์แบบ Paradigmatic มาใช้ในการวิเคราะห์การส่งข่าว SMS ได้ เช่น

- 1. นายกฯ บอก CNN ทักขณต้องเคารพศาล ขอมรับผลของการกระทำอันไม่เคยห้ามขุมนุมน
- 2. พัลลภ เผย จากคูไบแม้วตั้งจิวเป็นผบ.กองทัพบช.แห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย

ทั้งคำว่า บอก และ เผย มีความหมายเช่นเดียวกันคือ การบอกกล่าว หรือ กล่าวว่ โดยการวิเคราะห์แบบ Paradigmatic ก็คือการหาชุดของสัญลักษณ์ต่างๆ (set of sign) นั้นเอง

ในสื่อบันเทิงมีการใช้ชุดของสัญลักษณ์ในลักษณะต่าง ๆ มากมาย ดังจะเห็นได้จาก การศึกษาของ วันเพ็ญ กลปัสริไพศาล (2545) ศึกษาชุดสัญลักษณ์ในการสร้างความหมายของข่าวอาชญากรรม ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อทางโทรทัศน์ โดยศึกษาจากวิเคราะห์ด้วยบททั้งเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวอาชญากรรมในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโทรทัศน์ เพื่อวิเคราะห์ชุดสัญลักษณ์ที่นำเสนอในสื่อทั้ง 2 ประเภท

ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอข่าวอาชญากรรมในสื่อสิ่งพิมพ์ ไทยรัฐ มีลักษณะวิธีการจัดหน้า การเขียนหัวข้อข่าว การใช้ภาพประกอบข่าว สะท้อนให้เห็นชุดของสัญญาณที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าของข่าวอาชญากรรมในแง่ของความรุนแรง ส่วนรายละเอียดเนื้อหาของข่าวจะมีลักษณะการเชื่อมโยง ด้วยวิธีการเล่าเรื่องเชิงพรรณนา โดยเสนอรายละเอียดข่าวเสมือนผู้สื่อข่าวอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย และให้ความสำคัญกับการขยายความหมาย และความรุนแรงในวิธีการกระทำอาชญากรรม

ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์กรุงเทพธุรกิจและมติชน ใช้ชุดสัญญาณที่มีรูปแบบการนำเสนอรายละเอียดเนื้อหาของข่าวในลักษณะของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ด้วยวิธีการนำเสนอข่าวแบบสรุปความ โดยให้ความสำคัญที่สาเหตุของอาชญากรรม ไม่มีภาพประกอบข่าว จึงมีผลให้ความรุนแรงของข่าวในการนำเสนอน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

สื่อโทรทัศน์ทั้งช่อง 7, ช่อง 9 และ ITV นำเสนอหัวข้อข่าว รายละเอียดของเนื้อหาข่าว รวมถึงการสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ข่าวในลักษณะสรุปความ คล้ายกับการนำเสนอของหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ และด้วยธรรมชาติของสื่อที่มีภาพประกอบข่าวที่เคลื่อนไหว กรณีที่มีภาพข่าวทำแผนประกอบคำสารภาพซึ่งเน้นถึงวิธีการกระทำอาชญากรรม การนำเสนอข่าวจะใช้ภาพเล่าเรื่องอย่างโจ่งแจ้งมากขึ้น ชุดของสัญญาณในการเสนอข่าวอาชญากรรมในสื่อประเภทนี้จึงมีทั้ง 2 ลักษณะ ขึ้นอยู่กับการใช้ภาพข่าวว่าเน้นความหมายและความรุนแรงในแง่ใด

สำหรับการวิเคราะห์แบบ Syntagmatic จะเน้นลำดับขั้นหรือช่วงของระยะเวลาของเหตุการณ์ หรือการปรากฏของสัญญาณ เช่น

การวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ (Syntax) ของโครงสร้างภาษา

“ อังเดร อากัสซี / สามารถเอาชนะ / ฟิท แชมพราส ”

“ ฟิท แชมพราส / สามารถเอาชนะ / อังเดร อากัสซี ”

ในการเขียน SMS ข่าวสั้นก็สามาถใช้การวิเคราะห์ในรูปแบบนี้ได้เช่นกัน เนื่องจากในรายงานข่าวบางประเด็น การสลับที่หรือเรียงประโยคใหม่ก็ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปได้ เช่น

หาม / นร.ย่านปทุมฯกว่า50คน / ส่งรพ.เป็นลมแดดขณะยืนรอ / ผู้ว่า / เปิดงานวันวิสาขบูชา

หาม / ผู้ว่า / ส่งรพ.เป็นลมแดดขณะยืนรอ / นร.ย่านปทุมฯกว่า50คน / เปิดงานวันวิสาขบูชา

หรือ

คณัฏ สมุทรโคจร / ถูกสาดน้ำกรดเจ็บพร้อมแฟนใหม่ / ขณะทะเลาะ / แฟนเก่า

แฟนเก่า / ถูกสาดน้ำกรดเจ็บพร้อมแฟนใหม่ / ขณะทะเลาะ / คณัฏ สมุทรโคจร

การวิเคราะห์แบบ Syntagmatic จะพบมากในการเล่าเรื่อง เนื่องจากโครงสร้างของการเล่าเรื่องจะต้องกำหนดลำดับขั้นของเหตุการณ์ไว้อย่างแน่ชัด หากสลับขั้นตอนกัน จะทำให้ความหมายเปลี่ยนไป ซึ่งการเล่าเรื่องนี้ เป็นแบบแผนของรูปแบบการถ่ายทอดข่าวสารที่ใช้กันมากในสื่อมวลชนทุกชนิด รวมถึงการรายงานข่าวผ่าน SMS ข่าวสั้นดังตัวอย่างข้างต้นด้วย

3.2 แนวคิดการใช้คำย่อในสังคมคอมพิวเตอร์ (Acronyms used in the Computer Community)

เนื่องจากการใช้ภาษาในโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นเป็นภาษาในระดับไม่เป็นทางการ ซึ่งมีกฎเกณฑ์ที่ไม่แน่นอนตายตัว ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเป็นการรวบรวมแนวคิดต่างๆ โดยนำมาจากบทความเกี่ยวกับการใช้ภาษาเฉพาะทางด้านการสื่อสารในคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการใช้ภาษาในโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งมีทั้งหมด 3 ลักษณะคือ

1. การใช้คำย่อ Acronyms หรืออาจเรียกว่า Abbreviation มี 2 แบบคือ

1.1 แบบคำย่อ มีหลักการใช้ 3 หลักคือ

- ย่อคำแบบเปลี่ยนเสียง เช่น C หมายถึง see , U หมายถึง you , 2 หมายถึง too,to
- ย่อคำแบบใช้สัญลักษณ์แทน เป็นการกำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้แทนคำนั้น ๆ โดยเฉพาะ เช่น x หมายถึง kiss , @ หมายถึง at
- ย่อคำแบบตัดอักษรแล้วใช้การเดา ซึ่งลักษณะเช่นนี้มักคัดสรรออก เช่น ur หมายถึง your , PLS หมายถึง please , MSG หมายถึง message

1.2 แบบย่อประโยค ใช้หลักการก็นำตัวอักษรหน้าของคำในประโยคมาเพียง 1 ตัวมาเรียงต่อกันเป็นสัญลักษณ์ใหม่ เช่น HAND หมายถึง Have a nice day , HBD หมายถึง Happy birth day

2. Expressions เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ สีหน้า ของผู้ส่งข้อความ โดยใช้คำที่มีความหมายโดยตรง ควบคู่ไปกับการใช้ข้อความ เช่น <<Smiling>> ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะนิยมใช้ในการ Chat มากกว่า และเริ่มเสื่อมความนิยมลง โดยมีการพิมพ์รูปไอคอนแบบอิโมติคอนเข้ามาแทนที่

3. Emoticon มาจากคำ 2 คำ คือ Emotion กับ Icon เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึก โดยใช้การเรียงสัญลักษณ์ ที่มีอยู่บนแป้นพิมพ์ออกมาเป็นรูปภาพ เพื่อใช้ให้เข้าใจกันโดยทั่วไป ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ

3.1 ใช้แทนอารมณ์และสีหน้า ส่วนใหญ่จะใช้สัญลักษณ์ที่มีอยู่บนแป้นพิมพ์ทั้งหมด มาสร้างสรรค์เป็นภาพหน้าคนในอารมณ์ต่างๆ โดยผู้ดูจะต้องเอียงข้างดู เช่น :-) หมายถึง รูปยิ้ม

3.2 แบบที่ใช้แทนคน สัตว์ สิ่งของ จะมีการจัดเรียงสัญลักษณ์ทั้งหมดให้คล้ายกับรูปภาพที่ต้องการสื่อความหมาย เช่น @-^--^-- หมายถึง คอกกูปลาบ

3.3 แบบญี่ปุ่น ใช้แทนอารมณ์และสีหน้าเช่นกัน แต่สามารถเห็นได้เลย ไม่ต้องเอียงข้างดู เช่น @^--^@ หมายถึง คนยิ้มกว้าง very happy (กมลวรรณ พรหมพิทักษ์, 2545 : 15)

กมลวรรณ พรหมพิทักษ์ (2545) ศึกษาการใช้สัญลักษณ์และรหัสในการสื่อความหมายของบริการซื้อขายสินค้าจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยการศึกษาพบว่า

การประกอบสร้างความหมายของสัญลักษณ์ อักษรรูปและรหัสภาษาที่เป็นภาพนั้น เป็นการนำคุณลักษณะร่วมบางประการของแบบแผนจากประสบการณ์จริง มาประกอบสร้างเป็นภาพการ์ตูน แล้วจึงนำภาพการ์ตูนมาเป็นแม่แบบ ในการประกอบสร้างเป็นภาพ โดยใช้ตัวอักษร เครื่องหมายในโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาประกอบกัน

ส่วนการประกอบสร้างความหมายของสัญลักษณ์ อักษรรูปและรหัสภาษาที่เป็นข้อความนั้น มีการประกอบสร้างตามรหัสไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ สัญลักษณ์และอักษรรูปที่ถูกกำหนดขึ้นมาใช้เฉพาะคือ คำย่อ ภาษาคาราโอเกะ เครื่องหมายที่แสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึกและสัญลักษณ์เมื่อนำภาพและข้อความที่ได้ มาเข้ารหัสความหมายได้บริบทวาระและโอกาสทางการสื่อสารดังกล่าว พบว่า มีการใช้ภาพและข้อความร่วมกันได้

ในการเขียนข่าว SMS นั้น มีกระบวนการคล้ายกับแนวคิดในการสร้าง Emoticon ด้วยสัญลักษณ์บนแป้นพิมพ์ กล่าวคือ นำคำภาษาไทยที่มีความหมายต่างๆ ในตัวอยู่แล้ว นำมาร้อยเรียงผ่านกระบวนการใส่รหัส สัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยขึ้นอยู่กับบริบท ณ ขณะนั้น เพื่อส่งความหมายที่ผู้ส่งต้องการไปยังผู้รับ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน เช่น

“บันทึกประจำวันสก.ไทยปี53 ไตร้อยละ3-3.5สินเชื่อบางกึ่งพื้นตามเพิ่มร้อยละ6-7”

คำว่า สก โดยปกติแล้ว ความหมายเดิม แปลว่า ปี วันขึ้นศก หมายถึง วันที่ขึ้นปีใหม่ เช่น ส่งชิงโชคได้ถึง 30 กุมภาพันธ์สกนี้ แต่เมื่อมีการใส่รหัส การย่อคำโดยใช้เฉพาะตัวหน้า เข้าไปโดยการใส่ จุด เป็น สก. ดังตัวอย่างด้านบน ทำให้คำว่า สก.กลายเป็นตัวย่อ มาจากคำว่า เศรษฐกิจ

ส่วนตัวเลข 53 โดยปกติแล้วคือจำนวนนับของจำนวนเต็มที่มีค่า ห้าสิบสาม แต่เมื่อมีการใส่รหัสโดยการใช้อย่คำแบบตัดอักษรแล้วใช้การเดา ประกอบกับบริบทคือคำก่อนหน้า “ปี” ทำให้เข้าใจความหมายถึง ปีพุทธศักราช 2553

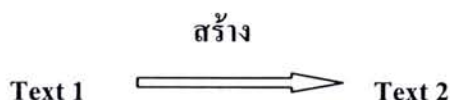
ดังนั้นความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อไปยังผู้รับสาร ซึ่งกรณีนี้คือผู้รับบริการข่าว
เศรษฐกิจของสำนักข่าวนั้น นั่นก็คือ

“ บัณฑิตประเมิน เศรษฐกิจ ไทยปี พุทธศักราช2553 โตร้อยละ3-3.5 สันเชื่อแบงก์พื้นตัวตามเพิ่มร้อยละ6-7 ”

4.แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ารหัส-ถอดรหัส

4.1 ทฤษฎีสัมพันธบท (Intertextuality)

กระบวนการเขียนข่าว SMS ยังสอดคล้องกับ แนวคิดสัมพันธบท (Intertextuality) ซึ่ง A.A.Berger ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำ text เก่าที่มีอยู่เดิม มาสร้างให้เกิด text ใหม่ ดังนี้

เช่นเดียวกับขั้นตอนของการเขียนข่าว SMS ของสำนักข่าวเนชั่น ซึ่งต้องใช้ Text 1 คือ เนื้อหาข่าวดิบที่มาจากนักข่าวโดยตรง ซึ่งมีความยาวตั้งแต่ 1 บรรทัดในกรณีที่เป็นการรายงานข่าว คำนวณเบื้องต้น ไปจนถึง 1 หน้ากระดาษในกรณีที่เป็นรายละเอียดของข่าว เพื่อนำมาผ่านกระบวนการ สร้างความหมายโดยการใส่รหัสสัญลักษณ์ตามกฎหมายที่ถูกกำหนดไว้คือ ประเด็นข่าวทั้งหมดต้องไม่เกิน 70 ตัวอักษร ต่อ 1 ข่าว เพื่อให้กลายเป็น Text 2 คือ SMS ข่าวของสำนักข่าวเนชั่น ดังนี้

เช่น ข้าราชการจากนักข่าว (ข่าวเต็ม) จากสำนักข่าวเนชั่น เมื่อ 15 มกราคม 2552 เวลา 14.22 น.

(CR)ฝากขัง7นส.ปทุมวันค้านประกันตัว เร่งล่ามือหัวโจกทบหัวขังซ่อมมือถือ

สำนักข่าวเนชั่น โดย เจษฎา จันทรักษ์

สน.ปทุมวัน -- เมื่อเวลา 10.00 น. วันที่ 15 มกราคม พ.ศ.อุทาสิน อุทธิ์เรื่องเดช รอง ผบก.น.6 พ.ต.อ.ไพศาล ลือสมบุรณ์ ผกก.สน.ปทุมวัน และ พ.ต.ท.ณพงศ์ กปิถัย พนักงานสอบสวน (สบ 2)สน.ปทุมวัน ทำการเบิกตัว นายเช็ด นาคลดา อายุ 23 ปี นายยุรนนท์ ชันสุระ อายุ 21 ปี นายฉัตรชัย ประดับธนกิจ อายุ 22 ปี นายกริทาพล พุ่มพวง อายุ 21 ปี นายโฆยิต อินทรสูตร อายุ 26 ปี นายปริชา สุขเมฆ อายุ 25 ปี และ นายกิตติพงศ์ แจ้งเสมอ อายุ 21 ปี ทั้งหมดเป็นนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน ซึ่งตกเป็นผ้ต้องหาคดีร่วมกันพยายามฆ่า จากกรณีรุมทำร้ายร่างกาย นาย

เกษม เทพไทย อายุ 27 ปี พนักงานซ่อมโทรศัพท์มือถือ และเจ้าหน้าที่ รมภ.ของสถานีรถไฟฟ้ามหานคร เอส จนได้รับบาดเจ็บ เหตุเกิดด้านหน้าห้างสรรพสินค้ามาบุญครอง เมื่อวันที่ 13 มกราคม ที่ผ่านมามาออกจากห้องควบคุมผู้ต้องหา สน.ปทุมวัน ขึ้นรถไปขออำนาจศาลฝากขังยังศาลอาญากรุงเทพใต้ โดยพนักงานสอบสวนได้ทำบันทึกแนบท้ายคำร้องขอคัดค้านการให้ประกันตัวผู้ต้องหาทั้ง 7 ราย ให้ศาลพิจารณาอีกด้วย

พ.ต.อ.ไพศาล กล่าวว่า การส่งตัวผู้ต้องหาทั้ง 7 ราย ไปฝากขังเป็นผลัดแรกวันนี้พนักงานสอบสวนได้ทำเรื่องคัดค้านการให้ประกันตัวไปด้วยเนื่องจากมีพฤติกรรมอุกอาจ กระทำต่อผู้เสียหายในที่สาธารณะทั้งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ประกอบกับเกรงว่ากลุ่มผู้ต้องหาจะไปคุกคามอิสรภาพของผู้เสียหายอีก ซึ่งหลังจากนี้ก็คงจะไม่รับตัวกลับมาสอบสวนอีกแล้ว แต่ก็อยู่ที่ดุลยพินิจของศาลว่าท่านจะอนุญาตให้ประกันตัวหรือไม่ ส่วนการจับกุมตัวทั้ง 7 คนนั้น ตำรวจมั่นใจในพยานและหลักฐานที่มีอยู่ ประกอบด้วย คราบเลือดของผู้เสียหาย และภาพที่กล้องวงจรปิดบันทึกเอาไว้ได้ อีกทั้งระหว่างเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังตั้งด่านอยู่ในบริเวณนั้นพอดี จึงถือว่าเป็นการจับกุมตามความผิดแบบซึ่งหน้าตามมาตรา 80 ป.วิอาญา สำหรับการออกหมายจับผู้ร่วมก่อเหตุรายต่อไปนั้นยังไม่สามารถระบุได้ว่าจะมีใครบ้าง แต่ตอนนี้อยากได้ตัวผู้ต้องหาคนที่ใช้ไม้พาดศีรษะผู้เสียหายก่อนเพราะถือว่าเป็นคนเปิดงานที่สำคัญตำรวจพอทราบตัวแล้วว่าเป็นใครหลังจากนี้หากพยานและหลักฐานเชื่อมโยงไปถึงบุคคลใดก็จะออกหมายจับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ผู้สื่อข่าวถามว่าหลังจากนี้ตำรวจท้องที่จะดำเนินการกับนักศึกษาข้างกลที่ก่อเหตุด้วยกันอย่างไรจริงจิงมากแค่ไหน พ.ต.อ.ไพศาล กล่าวว่า ตนมองว่านักศึกษาเหล่านี้ทุกคนยังมีอนาคต ยังสามารถทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้อีกมาก คิดตรงที่ว่า ตำรวจพยายามทำทุกทางเพื่อแก้ปัญหาแล้ว แต่นักศึกษาก็ยังไม่ยอมหยุด ทางผู้บังคับบัญชาทั้ง พล.ต.ท.ภาณุพงศ์ สิงหรา ณ อยุธยา ที่ปรึกษา (สบ 10) และ พล.ต.ท.สัณฐาน ชยนนท์ ผบช.น.จึงมีพยายามอย่างแรงกล้าที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ให้ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นทั้งตน และผู้บังคับบัญชาก็จะให้โอกาสนักศึกษาทุกคนอยู่แล้ว หากนับตั้งแต่นี้เป็นต้นไปสถานการณ์มีทำที่ที่ดีขึ้นตำรวจก็จะยอมอ่อนข้อใช้ไม้ววมเข้าแก้ปัญหาที่เป็นได้

เมื่อถามถึงกรณีที่ ผบช.น.นำกำลังเข้าตรวจค้นภายในสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน เมื่อกลางดึกที่ผ่านมา พ.ต.อ.ไพศาล กล่าวว่า เมื่อคืนเข้าไปตรวจค้นภายในสถานศึกษาแล้วก็พบแต่เหล้าเบียร์ อาวุธมีด และอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการพักผ่อนในพื้นที่ประกอบด้วยเสื่อผ้าและที่นอนเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่ผมและผู้บังคับบัญชารู้สึกไม่ดีคือ นักศึกษาเหล่านี้ใช้สถานศึกษาเป็นที่ลี้ภัยนอนแถมยังทำลายข้าวของเช่น ทุบกระจกห้องประชุมและห้องเรียน เพื่อแอบเข้าไปซ่อนตัวจึงพอลาดเอาได้ว่า นักศึกษาอาจจะใช้สถานที่นี้เป็นแหล่งซ่อนสมุจจากนั้นพอเวลาดังงัดมีเหล้าจนเมาแล้วค่อยออกไปจับกลุ่มกันก่อเหตุ

เมื่อผ่านกระบวนการใส่รหัสสัญญาณใต้กฎระเบียบที่กำหนดไม่เกิน 70 ตัวอักษร และการจัดระเบียบหมวดหมู่ข่าวสาร ที่เป็นข่าวอาชญากรรม ทำให้ถูกจัดอยู่ใน SMS ข่าว หมวดคมชัดลึก ดังนี้

“ ผากังพลัดแรก 7 นศ. ปทุมวัน รุมแทงช่างซ่อมมือถือ พุทธการณัฐถูกอาจค้ำประกัน ”

ในการสื่อความหมายจะได้ผลสัมฤทธิ์ดังที่ผู้ส่งสารต้องการ หรือผู้รับสารจะสามารถถอดรหัสจากสิ่งที่ผู้ส่งสารใส่รหัสมาได้ถูกต้องตรงกันหรือไม่ ก็ต้องขึ้นอยู่กับตัวผู้รับสารเองด้วย

โดยต้องอาศัยหลักการของ J.Fiske เพื่อศึกษาตัวผู้รับสาร เนื่องจาก J.Fiske สนใจศึกษาเกี่ยวกับตัวผู้รับสาร โดยเชื่อว่า ผู้รับสารเป็นแบบ Active ไม่ใช่ Passive เมื่อผู้รับสารได้อ่านสารแล้วก็จะนำเอาประสบการณ์ส่วนตัวในชีวิตของตัวเองใส่เข้ามาในการถอดรหัส ดังนั้นการถอดรหัสของผู้รับสารแต่ละคนก็จะแตกต่างกันออกไป เช่น

“ ข่าวสอนลูกงานหนังให้เป็นประสบการณ์ฝึกฝนเดี่ยวดีเอง ยินดีหนังเรื่องแรก ลูก ”

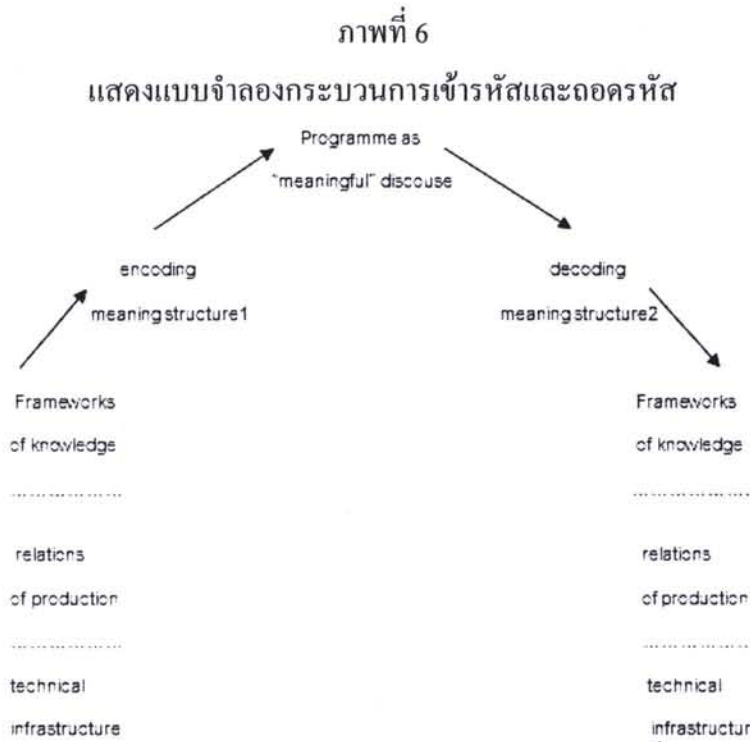
หากผู้รับสารได้ติดตามข่าวในแวดวงบันเทิง ก็จะทราบได้ว่า “ซ่า” หมายถึง ดารานักร้อง ม่ายสาวสวยเสน่ห์แรง “มาซ่า วัฒนพาณิชย์” ที่มี “ลูก” ชื่อ “กาย นวพล” ซึ่งเพิ่งเข้าวงการได้ไม่นาน และได้เล่นเป็นพระเอกในภาพยนตร์เรื่องแรกคือ “อยากได้ยีนว่ารักกัน”

แต่หากผู้รับสารไม่ได้ติดตามหรือสนใจข่าวบันเทิง ก็อาจจะไม่เข้าใจว่า ซ่า ย่อมาจาก มาซ่า และ ลูกคือ กาย กำลังเล่นหนังเรื่องแรกคือเรื่องอะไร เมื่อไหร่ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ การสื่อความหมายจากผู้ส่งสารมาถึงผู้รับสารไม่ประสบความสำเร็จ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น โดยมักจะเกิดขึ้นกับข่าวที่มีการใช้ชื่อเล่น หรือ ฉายาโดยเฉพาะ หากผู้รับสารมีการติดตามข่าวสารเป็นประจำก็จะสามารถเข้าใจความหมายได้ แต่หากผู้รับสารไม่ได้ติดตามข่าวสารในชีวิตประจำวันมากนัก ก็อาจทำให้เข้าใจไปคนละอย่างกับสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการได้

4.2 แนวคิดเรื่องการเข้ารหัสและการถอดรหัส (Encoding and Decoding)

Stuart Hall(1993) คือนักคิดในช่วงปี 1960-70 ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน “ศูนย์แห่งการศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัย” มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ เขากล่าวถึงการเข้ารหัสและการถอดรหัส (Encoding and Decoding) ว่า รหัสในการเข้ารหัสและการถอดรหัสนั้น อาจจะไม่ตรงกันแบบสมบูรณ์ อาจเกิดความเข้าใจหรือเข้าใจผิดกันได้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่าง 2 ฝ่ายคือ ผู้เข้ารหัสหรือผู้ส่งสารและผู้ถอดรหัสหรือผู้รับสาร ซึ่งทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของรหัสว่าถูกส่งออกไปโดยสมบูรณ์หรือไม่ มีการ “บิดเบือน” หรือ “เข้าใจผิด” หรือไม่

สำหรับเรื่องนี้ Hall ได้อธิบายว่า “การบิดเบือน” และ “เข้าใจผิด” เกิดได้จากการแลกเปลี่ยนในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ที่มีการให้ความหมายในเรื่องต่าง ๆ ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละคนที่แตกต่างกันซึ่งรวมถึงภูมิหลังและสถานะของผู้ส่งสารหรือผู้เข้ารหัสและผู้รับสารหรือผู้ออกรหัสที่แตกต่างกันด้วย โดย Stuart Hall ได้คิดแบบจำลองขึ้นดังนี้

เมื่อนำมาใช้กับกระบวนการเข้ารหัสและถอดรหัส SMS ข่าวสั้นของสำนักข่าวเนชั่น ก็สามารถนำมาปรับให้เกิดกระบวนการได้ดังนี้

ในกระบวนการเข้ารหัสและถอดรหัส SMS ข่าวสั้นของสำนักข่าวเนชั่น ได้รับการสนับสนุนจากระบบ Infrastructure ก็คือระบบ IES โดยมีบรรณาธิการและนักข่าว Mobile News ในแผนก New Media รวม 6 คนทำหน้าที่เข้ารหัสซึ่งสถานะของผู้ส่งสารจะแบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ

- 1.กรณีที่บรรณาธิการอยู่ในหน้าที่ บรรณาธิการจะเป็นผู้ตัดสินใจคัดเลือกข่าวและกำหนดรหัสใน SMS ข่าวสั้น ก่อนที่จะส่งออกไปยังผู้รับสารผ่านระบบ IES
- 2.กรณีที่บรรณาธิการไม่อยู่ในหน้าที่ นักข่าวทุกคนจะต้องทำหน้าที่คัดเลือกข่าวและสร้างรหัสใน SMS ข่าวสั้นเอง โดยทุกคนจะมีสถานะเสมือนเป็นบรรณาธิการ

ในการใช้รหัสต่างๆก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทำงานและความรู้เรื่องข่าวและการใช้คำศัพท์ต่างๆ เพื่อเข้ารหัสออกมาเป็นตัวท คือ SMS ข่าวสั้นแล้วส่งต่อไปยัง Infrastructure ของผู้รับสารก็คือ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เพื่อที่จะถอดรหัส SMS ข่าวสั้นออกมาได้ 3 รูปแบบ คือ 1.เข้าใจ 2.ไม่เข้าใจ 3.เข้าใจผิด โดยการถอดรหัสจะออกมาในรูปแบบใดก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความรู้ของแต่ละคน รวมถึงสถานะที่แตกต่างกัน เช่น หากผู้รับสารเป็นนักธุรกิจ เล่นหุ้น ก็สามารถเข้าใจรหัสใน SMS ข่าวสั้นประเภท ข่าวธุรกิจ ข่าวหุ้น และข่าวอัตราแลกเปลี่ยนได้เป็นอย่างดี

4.3 แนวคิดเรื่องผู้รับสารและระบบของรหัสแห่งความหมาย (Audience and Coding System)

Stuart Hall(1993) สนใจเรื่องกลยุทธการใส่รหัสและการถอดรหัส (Encoding & Decoding) โดย Hall ได้แย้งแนวคิดที่มีต่อผู้รับสารของการศึกษาเรื่องผลกระทบและทฤษฎีมวลชน (Media Effect Theory) ซึ่งเชื่อว่า ผู้รับสารมีลักษณะตั้งรับ (passive) ต่ออิทธิพลของสื่อ หากแต่เขาได้เสนอการเข้ารหัสและถอดรหัส (Encoding & Decoding) ที่อธิบายว่า ระบบรหัส (Coding System) ของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ไม่จำเป็นต้องเป็นรหัสการสื่อสารชุดเดียวกันเสมอไป โดยการถอดรหัสมี 3 ลักษณะคือ

1. ถอดรหัสด้วยจุดยืนแบบที่ผู้ส่งสารเข้ารหัสมา เรียกว่า Dominant preferred reading
2. ถอดรหัสด้วยจุดยืนที่ต้องรองความหมายเสียใหม่ ที่แตกต่างไปจากความตั้งใจของผู้ส่งสาร แต่ไม่ได้คัดค้านโดยตรง เรียกว่า negotiated reading
3. ถอดรหัสด้วยจุดยืนที่ต่อต้าน หรือ ขัดแย้ง กับความหมายที่ผู้ส่งสารใส่รหัสมา เรียกว่า oppositional reading (กาญจนา แก้วเทพ , 2541)

จุดยืนของการตีความทั้ง 3 แบบนี้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกเวทีของการสื่อสาร เพียงแต่ว่าสัดส่วนของแต่ละจุดยืนจะมากน้อยต่างกันเพียงใดเท่านั้น ซึ่งโดยพื้นฐานแล้ว Stuart Hall ปฏิเสธแนวคิดด้านการสื่อสารที่ว่า “การสื่อสารคือกระบวนการที่ผู้ส่งเป็นคนสร้างความหมายลงไปในการ

แล้วส่งผ่านความหมายนั้นผ่านสื่อไปยังผู้รับสาร ซึ่งจะทำการถอดความหมายนั้นออกมา” แบบจำลองนี้เรียกว่า Transmission Model ซึ่ง Hall กลับเสนอว่า การกระจายความหมายนั้นมีอยู่ 3 ขั้นตอน และแต่ละช่วงตอนล้วนมีลักษณะของตนเอง

1. ช่วงตอนแรกเป็นขั้นตอนเตรียมการเพื่อการผลิตสื่อ ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ผลิตมักจะคิดว่าตนเองไปเอา “วัตถุดิบทั้งหมดที่มี” มานำเสนอ ในการคัดเลือกนี้จะถูกกำหนดจากอุดมการณ์ของผู้ผลิตเอง ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเลือกจะมีหลายอย่าง นับตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องโลกของผู้ผลิต ความรู้ในการผลิต เทคนิคในการผลิต อุดมการณ์วิชาชีพที่ถูกปลูกฝังข้อกำหนดจากสถาบัน ความคิดซึ่งให้แนวทางแก่ผู้ผลิตว่าจะ “ใส่รหัส” ต่อวัตถุดิบอย่างไร ซึ่งจะมีรหัสหลายประเภทที่ทำงานประสานกัน

2. ช่วงขั้นตอนที่สอง เป็นการลงมือทำการผลิต ในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง “ความเป็นจริง” ที่เป็นโลก 3 มิติ อันมีโครงสร้างและกรอบของตนเอง มีความหมายอันหลากหลาย ให้แปรรูปมาอยู่ในสื่อต่างๆ ซึ่งขั้นตอนนี้ก็เป็นขั้นตอนการใส่รหัสอีกเช่นกัน

3. ช่วงสุดท้ายเป็นขั้นตอนการถอดรหัส (Decoding) จาก 2 ขั้นตอนข้างต้นจะเห็นว่า สิ่งที่ผู้รับสารรับรู้มันไม่ใช่ “วัตถุดิบจากเหตุการณ์จริง” แต่เป็น “วัตถุดิบที่ผ่านกระบวนการผลิตแล้ว” ซึ่งมีความหมายของผู้ผลิตใส่มาด้วย ส่วนขั้นตอนการถอดรหัสนั้น Hall เชื่อว่า ขั้นตอนนี้เป็นอิสระจาก 2 ขั้นตอนแรก โดยเขากล่าวว่า ความหมายและเนื้อหาสาระไม่เคยถูก “ถ่ายทอด” หากแต่มี “การผลิต” อยู่ตลอดเวลา

จากทั้ง 3 ขั้นตอนจะเห็นว่า Stuart Hall ได้ให้ความสำคัญระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในฐานะของ “ผู้สร้างความหมาย” อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากความหมายไม่ได้ถูกสร้างไปในขั้นตอนของผู้ผลิตเท่านั้น หากแต่ได้ถูกสร้างขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกในช่วงผู้ผลิตและครั้งที่ 2 ในช่วงผู้รับสาร โดยที่ในแต่ละช่วงจังหวะทั้ง 3 ที่กล่าวมานั้น ล้วนมีกฎเกณฑ์ของตัวเอง

การศึกษาของ สมัชชา นิลปัทม์ (2549) เรื่องการถอดรหัสของผู้รับสารต่อการเสนอข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรณีกรือเซะและตากใบ โดยใช้การศึกษาด้วยบทของรายการข่าวภาคบังคับ ของทั้ง 2 กรณีและศึกษาผู้รับสารในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวิธีสนทนากลุ่ม

สำหรับผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่มผู้รับสาร 3 กลุ่มหลักคือ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มผู้นำทางความคิด กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ พบว่า ผู้รับสารส่วนใหญ่มีการตีความปฏิเสธความหมายมากกว่าที่จะคล้อยตามการรายงานข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ขณะที่กลุ่มผู้นำทางความคิดมีการตีความต่อรองความหมายอยู่บนจุดยืนเชิงผลประโยชน์ของตนและพบว่า ผู้รับสารกลุ่มชาวบ้าน ไม่เพียงแต่ปฏิเสธความหมายจากการรายงานข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเรียกร้องหาสื่อต่างประเทศในการรายงานข่าวกรณีตากใบ ซึ่งแสดงให้เห็นภาวะความไม่เชื่อถือ ไม่เพียงแต่เฉพาะสื่อมวลชนของรัฐเท่านั้น แต่หมายรวมถึงว่า กลุ่มชาวบ้านไม่มีความไว้วางใจต่อสื่อมวลชนทุกแขนงของประเทศไทยอีกด้วย

ด้วยปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า ตัวสาร สามารถสร้างความหมายและสื่อได้ตรงตามความต้องการของผู้ส่งสารมากน้อยแค่ไหน อย่างไร และประสบการณ์ส่วนตัวในการติดตามข่าวสารที่แตกต่างกันไปในผู้รับสารแต่ละคนนั้น จะมีผลต่อการถอดรหัสจากตัวสารหรือไม่ อย่างไร

